

Издази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 о., на по год.
3 о., на четврт године 1 о.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
годину 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Цијена: 20 новчића за
издавање поштом, 10 новчића
за издавање лично. За издавање
у Цетињу: 10 новчића. За издавање
у Ружичи: 10 новчића.

За отплату плаћа се на
реду. За отплату плаћа се на
најдуже вријеме мјесечно.

ЦЕТИЊЕ, 20. Јула.

Ласно је стати на пут случајним
неприликама које сметају напретку
наше основне школске наставе.

Али је много теже истрјебити
или бар доскочити друге њекиим мно-
го јачим сметњама које су се затекле
у нас уследјед цјелокупног историјског
развитка наше државе и леже у са-
мој природи наше земље и њенијех
одношаја.

Ласно је неуредне родитеље опо-
менути па и принудити на ред. Није
тепко ни бесавјесна главара макнути
с власти, кад не чини што школски
закон прописује. И с учитељем био би
лак посао, кад не би био на свом мје-
сту.

Али ко ће од кршне и ломне Го-
ре Црне учинити државу испресје-
пану на све стране добрим путовима?
Ко ће наше по горама и кланцима
растркане појатине сложити у добро
уређена села? Ко ће село са селом
саставити добријем путовима? Ко ће
у сваком селу отворити по једну
школу?

То су питања, на која је тешко
одговор дати. То су задаци, које је
тешко испунити.

Спрам тежине тих задатака о-
стаје сваки и најбољи школски закон
немоћан. И за школу се хоће неоп-
ходно нужних претходних услова, који
док се не испуне она не може на-
предовати.

При подизању наших основних
школа морало се највише пазити на
то, да буду у средиштима, гдје има
највише народа, дакле и највише дје-
це. С тога су наше школе подијете
највише по варошима и другим ве-
ћим мјестима, гдје је околина много-
бројнија у људству.

То је са свијем умјесно. На тај
начин постизава се код нас све што
се у данашњим приликама може по-
стићи. Разумије се, да многа по бр-
дина и горама растркана селишта,
која се састоје тек из понеколико
кућа, морају остати изван дохвата
школског рејона, дакле и изван до-
мањаша школског закона. Ту је за-
луду што школски закон наређује, да
свако дупом и тијелом здраво дијете
црногорско мора походити основну
школу. Оно је не може походити, кад
од куће до школе има читав дан или
можда и два дана хода. Гдје нема мо-
гућности да се нешто изврши, ту не
може бити ни приморавања. Ad impos-
sibilia nemo tenetur.

Ето то је једна неприлика наша,
због које велики број наше дјечје
мора да изостане од школе и да се
лишава основне школске наставе; не-
прилика, која чини да нам је наш
прекрасни школски закон више пута
изузоран.

То је једна невоља, с којом се
ваља борити, али та борба траје и
и трајаће годинама. Она стоји у све-
ди са цјелокупним културним развит-
ком наше државе. Што се више на-

ша држава буде развијала у култур-
ном, у свестраном погледу, тијем ће
се све више земљишта освајати за
наш школски закон, и основна школ-
ска настава обухватаће све шире кру-
гове народа, докле једном не обухвати
цјелокупни народ и тијем потпуно по-
стигне праву своју цијел.

На томе задатку ваља да раде
сви познани фактори државни, како
би што прије настало и код нас то
сретно и благословено вријеме.

Међу тијем, ваља пазити да нам
се ово школа, те их сад имамо, у
добром стању одржи, и настојати да
се поље отворе по мјестима, гдје би
се за то згода указала.

Да би нам школе добре биле,
ваља прије свега да су учитељи
добри.

Ми смо више пута на овоме мје-
сту зборили о нашим учитељима.
За то не ћемо онет понављати што
смо већ толико пута казали.

Нашијем учитељима, ко их добро
познаје, нико не може пребацивати ос-
кудницу у ревности и савјесности у
испуњавању њихове дужности. Кад
би то само довољно било за високи
учитељски позив, не би се могло од
нашијех учитеља ништа више захти-
јевати нити што више тражити за
нашу основну школску наставу.

Али осим добре воље, хоће се ту
још нешто. Хоће се довољна стручна
спрема за учитељски позив.

Многи наши учитељи немају те
спреме. За то је нужно припомоћи им
с државне стране колико се год мо-
же, да им се попуни што им у том
оскудјева.

Они, у великој ревности својој,
труде се и сами да то учине, изуча-
вајући, поред своје школске дужности,
дјела ваљанијех педагога која имамо
на српском језику.

Тијем они сами много издокнајују
своје празнине. Али то није довољно.
Том приватном труду њиховом ваља
јавно прискочити у помоћ. Ваља др-
жава да их ухвати испод руке и да
им помогне да се у учитељској спре-
ми што више усаврше.

Ми смо казали, како би то могло
у нас да буде најлакше и најјефти-
није.

Ми немамо у земљи никакве учи-
тељске школе. Али, хвала Богу, има
српских крајева, у којима постоје
ваљане учитељске школе. Таква је н.
пр. учитељска школа у Сомбору, у
Војводини. Наша влада могла би сва-
ке године по два три ваљана дјетића,
о малом трошку, слати у ту школу,
из које би за сваку годину изашли ва-
љани и потпуно спремни учитељи.

Но да би и већ постојећи у Цр-
ној Гори учитељи могли попуњити
своје празнине у учитељској спреми,
пужно би било позвати којег од чу-
венијих српских педагога на Цетиње,
да држи учитељима црногорским пре-
давања за вријеме школског одмора.

Ово би врло много вриједило, о-

собито онијема, који се муче и труде
да из књига по једну вучина им знања.

Књига много вриједи, али жива
ријеч још више. Из живог предава-
ња ваљаног каквог педагога научили
би наши учитељи за два мјесеца више
него из књига за неколико година.
Књига је писана за своје цијели, а
предавач предаје за извјесну цијел,
на удешава своја предавања према
онима којима предаје. Књигу не може
нико да пита за објашњење кад му
је што нејасно; предавача може сва-
ки слушати у свако доба питати, кад
му треба какво објашњење. Књига не
може чинити практичне демонстрације
о овом што казује; предавачу пак сва
сплага лежи баш у практичним демон-
страцијама, које су најзгоднија и нај-
лакша поука неукима.

Из свега тога излази, да би сви-
јема нашим учитељима много вриједило
двомјесечни курс код каквог ваља-
ног педагога.

На тај начин помагали су се љу-
ди и у онијем српским крајевима, гдје
сад има ваљаних учитељских школа,
помагали су се лијено док још није-
су имали тијех школа.

На тај начин могли бисмо се по-
моћи и ми, без великог трошка.

Међу тијем, ваљало би и код нас
помислити, ако не на оснивање праве
учитељске школе а оно бар на осни-
вање нечега томе сличног.

При том би ваљало свакако па-
зе особите прилике имати на уму.
Чисто стручне школе, као што је и
учитељска, код нас не могу постоја-
ти, просто због тога, што код нас, у
држави нашој и у нареду, још није
изведена она подјела рада, без које
се не да замислити ни подјела стручне
спреме за рад.

Због тога наши просвјетни заво-
ди не могу се оснивати на стручној,
него на општој или бар на мјесови-
тој основи.

Осим опште основне наставе, ко-
ја треба сваком Црногорцу, у нашој
земљи требају још посебне наставе
они, који се спремају за свештенике,
учитеље и чиновнике.

У другијем змљама спремају се
младићи за наведене позиве у наро-
читим школама.

Код нас то не може да буде. Ми
не можемо издржавати посебне струч-
не школе за свештенике и учитеље
и још за све категорије чиновника.

Наше прилике са свијем друго
што траже. Оне траже, да се код нас
устроји једна општа школа, из које
би могли изаћи и свештеници и
учитељи, а за неволу и чиновници.

Наставно градиво озакове школе
имало би се саставити на пола из
општијех знања и из стручних пред-
мета. Што се већ у основним шко-
лама учи, то би се имало још проши-
рити у опште обиму као што се свуд
у свијету у средњим школама преда-
је, и то би имало служити као темељ,
као предуготовни курс за поједине

струке, за које би ваљало у даљем те-
чају отворити посебне катедре. У овом
стручном течају сваки ученик ода-
брао би своју струку: свештеник бо-
гословску, а учитељ учитељску. Бу-
дући чиновник морао би се задово-
љити грувом општијех знања, која је
добно у предуготовном курсу. Паз би
се виши тегај могао и тако удесити,
да се ученици не дијеле по струкама,
него да сви обавезно уче све пред-
мете, па, како је коме послје вола,
може се одати или свештеничком чи-
ну или постати учитељ или отићи у
чиновнике.

На тај начин постигло би се код
нас двоје, што се до данас није могло
постигнути: да се у нашим школама
добрије и општа и стручна спрема —
разумије се према нашем стању и на-
шњима приликама.

„Бити имајући“ први министар,
можда и пресједник републике фран-
цуске, г. Клемансо, га сада вођ крај-
ње левине, држао је претиромне
недјеље знамениту бесједу у Бордо-у.
У дивној дворани Алхамбре слушао је
4000 републиканских грађана
општар говор чувеног посланика од
Монмартра. О бесједи овој Клеман-
совај говори се у Француској као
о неком догађају. Листови свијех
странака, у широки и дугачки ступ-
цима својим, тумаче је са свијех
страна. Опоштујете, а на челу им
„Република француска“, хоће по ма-
ло да се подругивају са овом недјељ-
ном екскурсијом Клемансова и њего-
ве војске у парламенту и „Журне“-у.
Замјерају му, што је пошао у Бор-
до да даде чувствима својима о-
душку.

Чудна замјерка! А као за што
да не би добар говор ваљао у Бор-
до-у него онолико колико и у Паризу?
Бордо је прекрасна столица Жи-
ронде, и прва варош иза Париза, што
се тиче лепоте улица и јавнијех
зграда. Од старине пак Бордо је био
једно од главнијех средишта култур-
ног живота Француске. Ту су се
родили Монтан, Монтескје и Вергио,
то је варош, која је у трагичној го-
дини 1871 примила у своје крило по-
шљедњи остатак бранича француске
части, слободе и независности. На та
варош зар да нема права, да и из
ње потекне каква год иницијатива у
политичној партијној борби Францу-
ске?

Париз је главна варош Францу-
ске, то је истина. И више што: Па-
риз је у извјесном смислу и главна
варош Јевропе, јер биће више од 150
година, како прве искре и варнице
за сваки духовни и политички напре-
дак свијета искачу из Париза.

Али то ипак Паризу не даје
право, да уније у себе сав политич-
ки живот ни саме Француске а камо
ли цијелог свијета. Изају право и
друге вароши, да замењу нове коло-
новијех мисли и новијех потхвата,
кад се у њима нађу згодне коло-
воје.

Има на то права и Бордо, у ком
се, како већ рече, претиромне не-
дјеље нашао гледач коловоза, са на-
мјером, да поведе Француску новим
цијелима.

Тај је коловоз Клемансо. Њего-
ва бесједи могао би се сматрати као

будући програм Француске. Он је ту бесједу држао поводом предстојећих избора у Француској. Избори они биће од замашног, увијек одсудног утицаја на будућу политику Француске. Може се сматрати као свршена ствар, да ће г. Гревје, узор поштевога републиканског пресједника, тако рећи Вашингтон Француске, послје избора одступити. Иза Гревјеа, Макмахона и Гревјеа биће то четврти пресједник треће републике Француске, кога ће задати бирати. Хоће ли се тај пресједник звати краљ, цар или само пресједник — то је свеједно, кад се има на уму, да ће то бити глава једне велике силе, која је по свом културном и војничком значају моћан фактор међународне политике, с којим цијели свијет мора да рачуна.

С тога је избор новог пресједника Француске републике ствар од општег интереса. А како ће овај избор испасти, то највише зависи од похода самосталних парламенатских избора. Довољан разлог, да се овдје још на почетку особита пажња обрати.

Изборну борбу отворио је Клемансо својим потоњим говором. Вођ крајње левине рекао је у главном ово: Република биће 4. Септембра 15 година; већ више није довољно само то да се она одржава, него треба и да напријед корача: с тога је нужно да се, поред већ постојеће одржавајуће (консервативне) републиканске партије, образује једна нова, партија републиканских напредњака, која ће ићи за тим, да се републиканске реформе у живот приводе. Ове двије партије имале би се у управи земље наизмјенице смјенивати, као што чине торпјевци и хујеговци у Инглеској или демократе и републиканци у Сјеверној Америци. Што се тиче спољашње политике, Француска не би дапас смјела никакве алијансе закључивати бити колонијалну политику Гревјеа, него свој барут у сухоти држати.

На ово примјећују с пуним правом листови такозване опортунистичке странке, да Клемансо прије свега заборавља на монархисте. У садашњем парламенту француском имају три велике странке: десно монархисте, у средини опортунисте или консервативни републиканци, на лијевој страни радикали. Монархисте имају уза се традицију од 1000 година, консервативни имају у рукама моћ, а радикали силу агитације. Монархисте не смју се никако смаловажавати; сваки би погрешно, ко би их мање цијенио него што заслужују. У том смислу паметно је рекао један од вођа опортунистичких, некадашњи члан кабинета Ферјевог, Валдек-Русо, у бесједи својој коју је држао у Рени: „Пред лицем непријатеља не ваља се препирати. Ја кажем отворено, да не познајем другијех непријатеља без оних који су непријатељи републици“. Други један вођ опортуниста,

Рибо, издао је позив на своје бираче, у којем очигледно на то иде, да умјерене монархисте придобије за републику. Рибо изјављује: ми хоћемо да учврстимо републику; она мора бити државна форма помирења свију људи добре воље; она мора остати на земљишту умјерених начела и практичних реформа; устав не треба сваки час мијењати; наша спољашња политика мора се, уз очување нашег националног достојанства и наших права, водити мудро и штељиво и т. д.

Консервативна републиканска странка већ постоји у Француској. Но докле год тамо у парламенту постоји још и трећа странка, монархистичка, бадња говори Клемансо само о двијема странкама: једној консервативној која би републику подржавала, и другој напредњачкој која би је напријед поткивала. То је само академичко разлагање. При таком стању ствари радикали ће изада стојати пред овом алтернативом: или да гласају са омрзнутим опортунистама или да помогу монархистама против републике.

Пребанује се Клемансоу, што није побројао реформе које би напредњаци имали изводити у републици, него тек само помиње ту ријеч без садржаја. С формалне стране то и јест грешка, ако је Клемансо хтио на сриједу да изађе с програмом. Али Клемансо то није хтио. Он није ступио пред бираче у Бордоу само као агитатор, него и — као будући министар-пресједник, а можда и пресједник републике.

Да је ступио само као агитатор, ништа му лакше не би било него изнијети пред своје слушаоце читаву киту од реформа. И то би онда био његов програм. Без сумње он би у том програму тражио да се устав подвргне свестраној ревизији, да се укине сенат, да се извршна власт подвргне законодавној (т. ј. да не буде више министарства него мјесто њега да се избере извршни одбор народне скупштине), да се прквса свјетом одијели од државе, да судије буду бирани, да се установи „mandat contractuel, démission en blanc“, т. ј. који буде изабран за народнога заступника, да напријед мора својим бирачима издати писмену оставку, коју би они, у случају да се његов заступник не влада по њиховој вољи, предали пресједништву народне скупштине, у слијед чега би тај заступник с мјеста лишен био свога мандата и т. д.

Ове и овдјема подобне реформе тражио би јамачно Клемансо у својем програму. Али он их у својој бесједи ни једном ријечи не помиње. Ако и јест радикалац, није изгубио памет. Умију и радикали бити мудри људи. Знају и они шта вриједи — бутати у своје вријеме.

Клемансо није помињао тијех реформа за то што није хтио да себи напријед веже руке. А како он е њима мисли, то се најбоље види из једног његовог одговора, који је дао једном новинарском дописнику. Кад га је овај запитио: како он суди о овој или о оној реформи? одговорио је Клемансо познатом пословицом: не је се јуха онако врућа као што је скухана!

Из тога се види, да је и радикалац Клемансо пошао трагом свијех оних, који се у опозицији труде да постану — *regierungsfähig*, способни за владу. Ако и дође на министарску столицу, он ће се ту брзо истрошити, а на столицу предједња републике још прије, јер ће бити голема разлика између Клемансо-а у опозицији и Клемансо-а на тој столици. С додаском његовим на владу разумаће се у Француској најкрајњи елементи, а он сам не само да не ће моћи ни пред њима него не ће ни с њима наредити, па ће се претворити у малу коју кочи, и кочиће докле узмогне, а на пошљетку ће га прегазити то чак крајњи радикализам којег је сам усковитлао.

И тако ће се Француска непрестано поткивати све даље и даље на лијевој страни, докле се не дође до крајње тачке, с које ће се коло онет завршити — с десне.

П.

Политички преглед.

У авганском питању ништа ново. Спор ће се овај по свој прилици, онако како смо већ разложили у прошлом броју овога листа, потезати до јесени, т. ј. до нових избора у Инглеској, и то без икакве опасости, да би се из њега могао изајети рат. Да те опасности нема, види се већ и по томе, што је руски министар иностраних дјела Гире узео отпуст на неколико недеља и пошао у купатила.

Инглески листови јављају, да је влада руска учинила нове приједлоге за рјешење авганског пограничног питања. Лист Солбријев, „Морнинг Пост“, саопштава те приједлоге у овоме: „У својим најновијим приједлозима влада руска противи се најодлучније претпоставци, да она тражи аузбукарски план из стратегијских разлога. Тај план нема никакве стратегијске вриједности. Русија тражи за то, јер сматра, да је по одржању мира опасно, ако на том плану буде етојала авганска стража у положају, који влада једином нашоном за руску војску. Као што смо извјештали, руска влада терди, да су између лорда Гревјеа и г. Стала с једне а лорда Сибберлија и г. Лесар с друге стране све тачке још у суботу, пред наредом Гледетонава кабинета, уређене биле. Тешкоћа односно највише положаја у вези аузбукарском тек је онда пробаћена, кад је лорд Гревје био убијен, та е том тешкоћом не ће он имати посла него његов наизмјеник. У преговорима, који су вођени у министарству иностраних дјела, било је докловано, да се нова гранична линија тако повуче, како ће бунари дуж границе остати у рукама Руса или Авганца. То се сматрало као

неопходно, да би се истрјебила туркошка и аузбукарска војска, да се уладаме, кад немају воде за своје коње, да се их је напасти и прогонити. Ту је тешкоћа лорда Солбрија у потоњем минутку наследио лорд Гревје, и он мора сад о томе да води преговоре, док се мирно поравнање не постигне. Да би се занетост, коју давањем стање ове ствари производи, колико толико ублажила, готва је руска влада, да учини привремену погодбу за погранично питање, а енергично да остави неријешену до бољих времена. Ми мислимо пак, да је за такву погодбу најпреци услов, да се Анганија укљоне са онога мјеста, на којем сметају руској пашини. Руса влада нема ништа против те позиције са стратегијског гледишта. Преговори ће по свој прилици трајати још неколико недеља, осим ако Анганија на реченој позицији не учине што лудо и тијем мирна ток ствари не прекину. Руса је влада, као што чујемо, поново опроргла гласове, као да она има тобоже намеру да Херат освоји, и г. Лесар побија вијест, која се налази у многијем континенталним новинама, да је он учинио приједлог да се пође на Херат“.

„Полит. Коресп.“ има „са особите стране“ донос из Лондона, у којем јој се о авганском питању ово саопштава: „Инглеска влада озбиљно настојава, да брзо и коначно закључи преговоре о авганском пограничном питању. Нова влада не налази, да јој је од потребе, ма у којој тачки одступати од начина поступања, којег се у овом питању придржавала претходна влада. Питање о Аузбукарској још виси. Што се тиче Мерушака, влада остаје при учиненој погодби, по којој та позиција има принасти Авганистану. До овога часа руска влада није учинила формалан приједлог да се та погодба измјени. Британска влада велику важност на то полаже, да се коначним пограничним уређењем учини крај ового спору и да се једном стална ред уведе на омијем странама. Она никако не би на то пристала, да се ма које од „звучних“ питања отворено држи и неизвјесној будућности на рјешење остави“.

Из Лондона су на измаку прошле недеље пуштене у свијет двије важне депеше: у једној се каже да је букино устанак у Кабулу, у другој да се догодио у инглеском парламенту сукоб између давањем владе и већине либералне.

Прва депеша, коју су гласили новине са свијем апетитом прихватице и већ у велико разглабати почеле, није се, на њихову жалост, обистинила.

Што се тиче друге депеше, она је истинита. Влада Солбријева први пут је осјетила, да ња њом господари у парламенту либерална већина и да од мизости њене живи. То је био поводом једног законског додатка, који је данашња влада у интересу своје хтеја да дода новоме изборном закону. У том додатку влада је предлагала, да се од бирачкога права искључе сви они који су због сиромаштва лијечени на онити трошак. Да је овај додаток примач у парламенту, тијем би се на хиљаде радника искључило од бирачкога права, јер је у Инглеској сиротиња међу радницима а не међу верадницима. Очевидно је овај додаток од данашње владе с рачуном донесен, како би на јесен при изборима либералци изгубили многе своје гласове. Но ова су то одмах осјетили и противили су се том у парламенту. При гласању одбаче је тај владин приједлог већином гласова. Министар унутрашњих послова Хикс-Бич изјави да то, да влада скида сву одговорност на себе; по либералној опозицији одговори му: може јој

— Наречење ај госп. херцег да се кола упрегну, након посјете госп. Тефера?

— Не, јер нећу изајати. Чим Тефер изађе, слободан си. Ноћас ми више не требаш.

Слуга изађе.

Херцег се диже, примаче се к столу, п. у. з. једне цоклице, скиде завој с очи и стаде читати.

Али, пошто оком прелеће неколико врста, прекиде и испусти из руке лист.

Очи му се окомине. Непогодне масли обузеше га; руке му уздрхташе, и по свему видјети се могло да му се у души бура диже.

Уне му се помицаху, изговарајући панатом нех. ријечи, ама тако тихо да ни нијаче уху чути не би могло.

— Прошлости страшно! Проклета моја прошлости! — мрмљаше херцег. — Ја, херцег Тур-Водје, ја, којег име, богатство и у плав тако високо дижу, спавну сам да држим без престанка... Шта чинио нијесам да дођем до наследства и до богатства што ми тако мало срећу доијелаше?... — Гласио сам благо до чланака и крв до колени!... Који ме је али удее нагонис за алочинство?... Клаудија! Клаудија Варни! проклетата да си! Ти си демон, дејон у аијеском облаку, који узев власт иза мном, као што је има господар над робом; ти си се послужила мојом слабости, мојим пороцима и злим навикама!... Кла-

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРЦА“.

Фијакер бр. 13.

Први дио.

АВЕЉ И БЕРТА.

XXVII.

(Наставак).

— Рашта не? — поврну Жан Жеди једна разумљиво; ијед му бјеше загушило грло.

— Свему овоме ти си крим... Да си дошао у „Сребрену Славину“ не би се догодило што се догодило...

— Ама ипако сам тамо...

— Доцна, можда!

— Тамај кад вас је полиција изва-ла... Видјех кад вас проведоше, а рани је нијесам могао доћи.

— Дакле, — запита Пилимдоа с нате-гом, — дакле истина, чиста истина, није-си нас продао?

Очи Жан Жедијеве закриваху а у лицу поста странан.

— Ја да продам своје другове! —

— продава се он, — ја да то учиним! — ар сам ја такав подан ниткој као што је Филанкату? Зар ти вјерујеш да сам ја

кадар таку подлост учинити? Ако ли то вјерујеш немој ми другг пут рећи, јер, Бога ми, ћу те задати!

То говорећи примичаше своје стра-не руке к врату бившег потара. Овај баци се као крпа, измицаше се.

— Ама не, не вјерујем... Тако ми части и образа, не вјерујем да си то учинио! — мрмљаше претравањени Пилимдоа. — Ја знам да си ти добар друг и искрен...

Ја сам то, залуду, говорио и Филанкату...

— Тако ми је мило! — рече Жеди попустивши одмах.

— Али ред је да признаш е се мо-гло свакојко тумачити рашта си изостао; сумњив посао! — прихвати Пилимдоа. — Филанкату завартио у главу да си ти то некако удеио како ћеш сам ждрекнути залогат!

Жан Жеди слегну раменима, на то, на рече:

— Филанкату је сметена бестија! Како бих ја сам самцат могао удеи и похарати кућу, — све да сам и мислао то?... Како не промицати на то!?

— До душе, право имаш, сад видим! — рече Пилимдоа. — Али удее помјерио му је нам...

— Хе, ледаће нам! — Тамај кад нас је добар посао био на до-хвату, особито онај посао херцего Тур-Водје... Нијеси заборавио, влада?

Жеди набра обрве.

Те ријечи другарове такоше га у живу рану, напомињући му изгубљено на-дање.

— Ех! — уздасну он, — недаћа и али удее!...

Тавичар, помозивши се на вратима, прекиде им разговор. Он их зовну у тр-пезарију.

Оставимо их нека вечерају, а на-вр-нимо се у двор херцегов.

Било је око девет сата у вечер.

Херцег Ђорђе, пошто вечера са си-ном Хериком, отиде, зловозан и забринут, у своју собицу гдје је радио. У соби го-раше лампа и двије воштањаце у свијет-љацима.

Како уђе, сједе крај хладне оцаклије, па залови.

Собни послужитељ дотрча, па се уко-чи на вратима.

— Заповједа ли што госп. Херцег?

— запита поизиво.

— Фердинанде! — рече сенатор, — очекујем некога, а тај доћи ће у двор одишта између девет и по и десет и по.

Човјек тај зове се г. Тефер. Реци врата-ру нека га пропусте с мјеста, а ти га одмах уведи к мени!

— Ваша милост баје послужена!

— Камо новине?

— Ето их на нашем писаћем столу, господице херцеге!

— Добро!

учер пак јаки вјетар сјеверо-западни, небо поду облачно и убуњено море.
Барометар био се је снижио на 75—8. Стање температуре Реем. 25.
10 ов. м. дође из Тријешћа у Далмацију пар. аге. уг. «Финуме», тон. 429, кан. А. Луенх. су неколико трговине и путника за ову луку.
Јучер врати се из Крфа и Арбаније рибарски пароброд «Финуме», и пошто учине своје операције за ову луку, јучер као обично предуји своју линију до Далмацију до Тријешћа.

РАЗНЕ БИЉЕНКЕ.

(Шметар за мјесец Јул.) 1. Јула 1346. у суботу поразе Мачићи под Вадром војску мађарског краља Лауша и војску града Вадра, који су Мачићи опседали били. Мачићи су прије боја им 20.000 дуката подмизали били босанског бана Стефана Котрчаниновића и мађарске војске. После боја од Лауша 1. са својом великом војском, и Задар остави његовој сузбени.
2. (14.) Јула 1849. код Перлеца Мађари напале на Србе и у први мах отму им 7 топова; али напали једном јурше и поврате 3 тона; другом јурше и врте и остале топове.
3. Јула 1405. Дубровчани примљу кнеза Руца и брата му војводу Сандаља и сав мушкарца и пород у своје племиће и вијећнике и дају им у граду палату.
4. (16.) и 5. (17.) Јула 1860. (прије 25 година) између Словине и Сутормана бјеше погранична заједница, у којој је учествовало 150 Пригораца и 600 Турака. Том приликом погину 15 Турака.
5. Јула 1524 (1528?) умре у Силету Марко Марулић, отац народне књижевности. Роден се 18. Авг. 1450.
6. (17.) Јула 1745. босански генерал Трине са хрватским, словенским, српским, банатским и бачким потпечким граничарима отме од Француза Лобинат у Немачкој, а тим код Рајнаада поразе их и отме Нордахим, као и мост на Рајну.
7. (19.) Јула 1736. осерд Бавалук побједи се потурце бавалучке под предвођаштем свога кадије Алије Бошњака са 7000 момака опседао босанске војске и њежде. Ту погине славни јунак босански Сали Таја.
8. Јула 1357. Силет и Тротир отјерају Мачеће а потине се мађарском краљу Лаушу 1. За мало учинише тако и остали далматински градови.
9. (21.) Јула 1809. Ајдук Вељко пробије се кроз Турке, који су га у Бањи алексиначкој опседали били.
10. (22.) Јула 1804. посредовањем Бејарнаше дођоше у Земун из договор Срби и београдске дахије; али се не могло и г. дати.
11. (23.) Јула 1742. 160 словенских трепкових павдур и 500 добровољаца отму од Бавараца Дивенштајн.
12. (24.) Јула 1798. умре поп Петар Брке, хрватски писец.
13. Јула 1528. 10.000 Најемана краља Фердинанда опседају у бискупском граду у Загребу Ватероновића, пристајучи краља Јована Замље; али им се Ватероновић не даде, него их 7. Септем. коначно одби.
14. (26.) Јула 1810. руски генерал Цукато пређе у Србију и са Србима отме Неготин и Брау Паланку, а Кладово опседаше.
15. Јула 1429. Дубровчани примљу поклад од војводе Сандаља: 16.562 дуката и сребра 122 лигре и 5 унча.
16. (28.) 1809. ударе Турци на павлац војводе Миленика испод Љубавице на сиром Делиграду; ударише цијели дан, изгубише 500 дука и 80 коња и најпослије је умакнели. Остале се дакле Миленика и стину отимати само Делиград; али га од војводе Петра Добрица не отеше, него га дођише од војводе Милоја, који је требало само на 24 сата да замијени Петра у команди, пак је утешао; јер је Петар био отмицао на догледер с осталим војводама. И тако Турци тада добише Делиград без пушке.
17. Јула 1392. босански краљ Стефан Дабинша и жена му Јелена потврђују Дубровчанима трговачке, пољственике и правне дате им од ранијих српских и босанских владара.
18. (30.) Јула 1828. бана Леон XII. изда булу о предузетости загинске прве у Далмацији.
19. (31.) Јула 1739. код Панчева битка међу босанским и турским, којој је било 16.000. Турака погине 500 и изгубе бој. Као узрок своје пораза наводе Турци, што сарлибер Тоз Мохамед-паша није употребљивао неки нов крст од које, који је изумио Сарајевач Абдула Муса-ферзале. Због овога пораза би Тоз Мохамед избачен са сарлиберства.
20. Јула (2. Авг.) 1785. (прије 100 година) у Бруну (у Прохјама?) у Крвак роди се Ивја Радичић, један српски православни патријарх Јосиф.

21. Јула (3. Авг.) 1807. Хуршид (Решид) паша удари са 55.000 Турака од Ниша на Србе и Русе и сузбије их до Алексинца; али послеје савезници сузбију њега. Овај је бој био прво крвав.
22. Јула 1478. млетачка посада одбије од Скадра први јурш, који је сузати Мохамед II. са 150.000 Турака предузео. Турака погине 12.000. Мохамед је у Мају са 300.000 момака ишао под Скадар да га отме.
23. Јула (5. Авг.) 1693. Срби из Српјеи пређу преко Дунава у Банат, отму 5 турских паланка, многе Турке потуку и врате се са добрим плићаром.
24. Јула (6. Авг.) 1737. босански војир Али-паша Ефимовић са 30.000 момака разије на бавалучком пољу босанског генерала херцага Хилдбургхаузен, који је имао 16.500 момака. Турци добили 12 топова, 3 авана, 2.300 паторова, много оружја и муниције. Босански устаници испред Турака из Босне у Славонију. Особито јунаштво показао је у овом боју аворички капетан Мохамед Сег. Од босанских борише се тога дана славио 4 батаљона вараждинских Срба под пуковником Минским на месту на Врбасу и они снасеше част босанском оружју. Прво нападе турски одбили су босански, а и јунаштво Вараждинци, те Турци устаници са великим губитком. Новим нападом Турци разију лавов криво босанског генерала Берајлије, где су били хусари Срби и Мађари. На врбанском мосту борише се Вараждинци са 2 регименте регулара, нападнути с лева и с десна, али одбише Турке, те се војска босанска могла прикупити; но хусари утекоше до Градишке. Сутра дан устани Хилдбургхаузен у Славонију. Босански загубише до 800 људи, Турци само код моста оставише 700 мртвих.
25. Јула (7. Авг.) 1809. роди се у Штајерској словеначки писац Л. Вођин.
26. Јула (8. Авг.) 1743. 200 словенских Трепкових павдур пређу Рајну, разијају Французе и добију многи палије и коње. Цијело то пријеме узнемирило је барон Трепк Французе са својим павдурима и добровољцима и напустили је отео град Мортјер.
27. Јула (9. Авг.) 1823. мађарска дворска канцеларија укине северинску журију и од срезова винодолскога, рајечкога и хрватскога омет начини мађарско приморје, као што га је у 1786 г. Јосип II. самовољно образложио.
28. Јула (10. Авг.) 1849. босански побједи Мађаре под Теминшаром, који је против Мађара изишао 100 дана бранио генерал Руквизина. Мађари устаници, а каскоко би крај њиховом великом устанику.
29. Јула (11. Авг.) 1860. (прије 25 година) 1600 Турака под Али-пашом поробило Јасеник. Берушину и Жабелину у Гацку, убише 12 Срба, сналише 140 кућа и отјераше 11.000 брана. Својом руком појекао је Али-паша старца од 79 година.
30. Јула (12. Авг.) 1730. умре мађарски бискуп Никола Ђанковић. Народни писац. Роден се у Силету 5. (17.) Августа 1645. Био је учен човек.
31. Јула (13. Авг.) 1860. (прије 25 година) Пригорица Кадич рани из нишотла Књаза Данила, кад се овај у вече шетао у Котору. Сутра дан 1. (13.) Авг. у 8 сати у јутру издаше Књаза Данила од ове ране.
Јула 1565. погине код Буле у боју са Турцима славни јунак Димитар Очаревић, који су његови Срби војници као ова љубили.
Јула при крају 1813. погине у Неготину Ајдук Вељко. Неготин се предао после немогуће дана, а одмах за тим отму Турци цијелу источну Србију. Ајдук Вељко родио се 1780 г. у Левовицама у Црној Ријеци.
Јула 1843. изведе Али-паша Сточевић 15.000 Херцеговаца са топовима на Гацко поразе градице, који је пригорици владика Петар II. подигао на Хуми на граховском пољу за одбрану од Турака. Али-паша дође с војском и на Грахово, али не смјеше ударити на Пригорице. Рај-послије уште да владика поручи градицу, а Али-паша да му плати 8000 дуката, у име накладе за учинени трошак.
(Сри. Новине.)

ПРИЛОЗИ ЗА ЗИДАЊЕ

„ЗЕТСКОГА ДОМА“.

Скупљено у Пјешинцима.

	срп. новч.
Озид Гадомир Никчевић	4 —
Митар Јекић Никчевић	10 —
Митар Тодоров Никчевић	6 —
Милосав Јанков Никчевић	5 —
Ђурица Никчевић	2 —
Марко Вуков	2 —
Вуле Борков	1 —
Милош Лукић	2 —
Севуле Милатов	2 —
Павле Тодоров	2 —
Завлаша Јованов	2 —
Сисеје Мил. вазов	1 —

Бако Лакчевић	1 —
Мирко Персвић	3 —
Милош Митров	1 —
Петровић Никчевић	2 —
Милан Филипов	3 —
Што Милошевић	2 —
Никола Мусин	4 —
Симо Лукић	2 —
Саво Симо	1 —
Герчић Никчевић	1 —
Милош Стеванов	1 —
Јован Агичић	2 —
Ђорђе Гојов	1 —
Јован Јазарев	1 —
Јакв Ибро	2 —
Боко Сулин	1 —
Ђуро Радивој	1 —
Новаца Максимов	1 —
Максим Никчевић	2 —
Зелен Боичић	1 —
Саво Ђуров	1 —
Милета Бунаков	2 —
Живко Никчевић	3 —
Зелен Ђуров	1 —
Крстоје Бојов	1 —
Боко Андрић	1 —
Саво Бојов	1 —
Ведак Ибро	1 —
Никола Јовичић	3 —
Сисеје Зуквић	1 —
Томица Никчевић	1 50
Драго Никчевић	3 —
Пино Пеков	2 —
Мирчета Боичић	2 —
Радован Ристов	1 —
Марко Шулев	2 —
Гаде Тодоров	2 —
Богдан Милошевић	1 —
Никола Милутинов	1 —
Богдан Агичић	1 —
Радован Ђуров	1 —
Грица Радојев	1 —
Георге Милишић	1 —
Радоша Зукв	1 —
Симо Живков	2 —
Сума	109 50

Књижевни огласи.

Изашао је 2-ги број

„З Е Т Е“

у којем се налази ово:

- 1) Рустан и Зораб. (Из Шах Наме). По пријеводу Жуковскога од Стевана Л. Ивановића.
- 2) Ускок Јанко. Приповијетка из црногорског живота. Писао С. М.
- 3) Сеоба Ивана Црнојевића на Цетиње. (Мала приповијетка из црногорске историје). Писао М. Драговић.
- 4) Јакв Леонарди и његова обитеља. Од И. Л. Шулака.
- 5) Књижевне вијести. Из станица књижевности.

„Зета“ лист за књижевност и науку, излази на Цетињу сваког четвртка на цијелој табаку.

Стаје за Црну Гору Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину:

На годину	4 еор. — а. вр.
На по године	2 „ — „
На три мјесеца	1 „ — „

За све остале земље:

На годину	15 франака у злату
На по године	8 „ — „
На три мјесеца	4 франака у злату.

Претплата из Црне Горе шаље се управно „уредништу“ „Зете“ на Цетиње.

Претплата из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине шаље се шаље поштом унутримом на г. Петра Рамадановића у Котор.

Претплата из Србије не шаље књижице Валожића у Београд.

Из свјетских крајева ко које може слати претплату у управно на уредништу „Зете“, али вазда само у плаћеном до Цетиња писму.

Цетиње, 20. Јула 1885.

Уредништво „ЗЕТЕ“.

Број 425.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће 8. Августа 1885 на

лицитацију прекрдавање соли новог контрата.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвезе примати и продавати се у државне магацине на Плавницу, Ријеку и Вир.

Влада тражиће од подизача 300 наполеона кауције било у новцу или у сигурном јемству.

Они који би жељели лиценцирати морају се на горе означени рок пријавити у канцеларији министарства финансије, где ће се држати лиценција.

Цетиње, 12. Јула 1885.

Канцеларија
МИНИСТ. ФИНАНСИЈЕ.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

полазка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недељу: предавање до 10 и по уру у јутро; у уторник: предавање до 10 и по уру у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по уру у јутро.

Долazi из Котора, у уторник: предавање у 1 уру по по дне; у сриједу: предавање у 12 уру по дне; у четвртак: предавање у 7 уру по по дне; у петак: предавање у 6 уру по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, у 6 уру у јутро, предавање у сриједу до 6 уру по по дне.

Долazi из Котора у четвртак у 8 уру по дне, предавање у петак у 8 уру пред подне. ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Удич у понедељник, сриједу и суботу, предавање до 11 и по уру у јутро.

Долazi с Ријеке, из Бара, с Данилограда, из Никшића, из Подгорице и из Удича у уторник, четвртак и недељу, предавање у 10 уру у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Удич у суботу, предавање у петак до 4 уру по по дне.

Долazi у уторник, предавање у 10 уру пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 8 уру до 12 у јутро и од 4 до 6 по по дне Цетиње, 1. Јула 1884.

Управништво

Књ. црногорске поште.

О Г Л А С И.

5000

ОСТАТАКА СД ЧОХЕ

(2—4 м.) у свјема бојама за потпуно мушко одијело шаље под ривалом, 1 остатак за ф. 5.

L. Storch in Brünn

Што се не допадне, прима се натраг без замјерке.

Мостре шаљу се на приносљано 10 новч. у поштанским биљезима.

(42—52)

Личење Радикално

и БРЗО

свијех

БОЈЕСТИ нервозних,

ЕПИЛЕПТИЧНИХ И ТАЛНИХ

по мојој сопственој методи.

Награда се не тржи напријед него кад болесник оздрави.

Др. проф. А. МАЛАСПИНА

члан многих учених друштава
106, Faubourg, St. Antoine 106. Paris

ЛЕКОВИ СЕ ДАЈУ ПРЕКО ПИСМА.

(49—52)